

Българо-чешки проект

„Формиране на националната идентичност на централноевропейските и балканските народи през XIX и XX в.“

Ян Рихлик, А. Гарабедян и Р. Вашек

В началото на ноември 2010 г. Българският културен институт представи сборника „Формиране на модерните народи в Централна и Източна Европа през XIX и XX в.“ Той е част от българо-чешкия проект „Формиране на националната идентичност на централноевропейските и балканските народи през XIX и XX в.“, плод на многогодишни съвместни усилия чешки и български историци, които разглеждат проблематиката на възникването на националната идентичност на народите от Централна Европа и Европейския Югоизток през XIX и XX век. Главни организатори на проекта са Институтът „Т.Г.Масарик“ към Чешката академия на науките и Институтът по Балканистика към Българската академия на науките, а негови ръководители са проф. д-р Ян Рихлик от Карловия университет и от Масариковия институт, и проф. дин Агоп Гарабедян, директор на Института по Балканистика. Представеният сборник е резултат от две българо-чешки конференции, проведени в София (2006) и в Прага (2008). На софийската конференция участват историци от Института по Балканистика (проф. Надя Данова, д-р А. Балчева, д-р Ирина Огняно-

ва, д-р М. Стамова, д-р Лилия Кирова, д-р А. Михайлова, д-р Людмила Миндова), от Масариковия институт (проф. д-р Ян Рихлик), от Пловдивския университет (доц. д-р Румяна Комсалова). На конференцията в Прага през май 2008 г. от чешка страна взеха участие тогавашният директор на Масариковия институт проф. Иван Шедиви, чешките историци проф. Мирослав Хрох и проф. д-р Ян Рихлик, езиковедката проф. Хана Гладкова, д-р Мириам Моравцова, а от българска – проф. дин Агоп Гарабедян, доц. д-р Румяна Комсалова, д-р А. Балчева, д-р М. Стамова и др.

В сборника са включени научни изследвания на 12 автори, сред които проф. д-р Ян Рихлик, д-р Мирослав Коуба, д-р Красимира Мархолева от Карловия университет, проф. дин Агоп Гарабедян, проф. дин Надя Данова, д-р Антоанета Балчева, д-р Марияна Стамова, д-р Ирина Огнянова, д-р Лилия Кирова, д-р Людмила Миндова, д-р А. Михайлова от Института по Балканистика, доц. д-р Румяна Комсалова от Пловдивския университет и др. Целта на новоизлязлата книга е да се представи, от една страна, методологията в изследването на тази проблематика, а от друга – факторите, които способстват за възникването, формирането и развитието на националната идентичност. Част от публикациите са насочени към

съвременността, засягащи актуални за Балканския регион проблеми от последните 20 години, като този с Косово и Албания, националният проблем в Македония. Именно въпросът за признаването на Косово предизвика най-голям интерес и застана в центъра на дискусиата, в която участваха съставителите на Сборника – проф. Ян Рихлик и Рихард Вашек, и проф. д-р А. Гарабедян. Тя беше посветена главно на съвременното състояние на Балканите. В тази връзка един от ръководителите на проекта, проф. дин А. Гарабедян, посочи куриозна тенденция, която се наблюдава през последните 20 години в региона – почти всяка от възникналите през XIX и началото на XX в. балкански държави „се сдобива“ със своя „по-малка сестра“ – Румъния и Молдова, Сърбия и Република Сръбска, Гърция и Турция – Кипър, Албания – Косово. Безспорно за нас, българите, това е Македония. Неслучайно този регион доста сполучливо е характеризирани от един от участниците в проекта (А. Балчева) като „динамична контактна зона“. На представянето присъстваха около 70 гости, сред които учени от Чехия и България. Сборникът представлява само част от съвместния българо-чешки проект. Другата част от проекта е двутомното изследване „Между Виена и Цариград“, отново дело на чешки и български историци, което разглежда историческите и културните фактори при формиране на националната идентичност. Така че този проект е поредният пример за активно сътрудничество между чешки и български учени, което не само се е превърнало в традиция, но представлява поредният „славянски духовен мост“ между Централна Европа и Балканите.

д-р Красимира Мархолева